herpy

SALAMANDRE

Danube Crested Newt

Triturus dobrogicus

Triturus dobrogicus er en slank kamsalamander på 13-18 cm fra Donau-bækkenet og de store floders sletter. Den er den mindste og mest vandlevende kamsalamander, med orange til rød bug og skarpt aftegnede sorte pletter. Hannen får en takket kam om foråret. Arten er sjælden i fangenskab, og pasningen følger de andre kamsalamandres.

Familie: Salamandridae **Mild hudgift**

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**13-18 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**7-17 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Semi-akvatisk**
Biotop	**Vådområde og tempereret skov og eng**
Hudgift	**Mild** Vask hænderne efter kontakt, og hold fingrene fra øjne og mund
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 30 × 30 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**12-20 °C**
Temperatur, nat	**8-15 °C**
Luftfugtighed	**70-95 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 15-30 cm
Vandtemperatur	**10-20 °C**
UVB	**Ikke nødvendig**
Vinterhvile	**4-10 °C** 6-12 uger
Kost	**Insekter og orme/snegle**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Larver i vand**
Æglægning	**I vand**
Kønsmoden	**12-36 mdr.**
Æg pr. sæson	**200**
Klækning	**14-35 dage**
Larvetid	**60-120 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Færdigfoder, andre larver og små vanddyr (dafnier, myggelarver)**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Ingen CITES-papirer. Arten står på habitatdirektivets bilag II, men ikke på bilag IV, så artsfredningsbekendtgørelsens forbud mod hold og handel med dyr indsamlet i naturen (BEK nr. 521/2021, § 11) gælder ikke for den. Arten står ikke på listen over dyr, som private ikke må holde (BEK nr. 1261 af 17.11.2015). Bsal-regler for handel og indførsel: kontakt Fødevarestyrelsen.

Om arten

Triturus dobrogicus er den mindste af kamsalamandrene. Voksne dyr er 13-15 cm, enkelte hunner op til 18 cm. Kroppen er slankere og mere langstrakt end hos de andre arter, med smalt hoved og forholdsvis korte ben. Det er en tilpasning til livet i vand: arten har flere ribbensbærende hvirvler end de andre kamsalamandre (16-17).

Oversiden er mørkebrun med sorte pletter og hvide prikker. Bugen er orange til rød, hvor den hos *Triturus cristatus* og *Triturus carnifex* oftest er gul til orangegul, og den har små til mellemstore sorte pletter med skarpe kanter. Om foråret får hannen en høj, takket kam på ryg og hale, som ofte begynder mellem øjne og næsebor og afbrydes ved halerod, og en blågråhvid stribe langs halen. Hunnen kan have en gul stribe langs ryggen.

Som andre kamsalamandre har arten giftig hud. Truede dyr udskiller et irriterende sekret, så vask hænderne efter håndtering, og rør ikke ved øjne og mund. Giften er ikke undersøgt hos *T. dobrogicus* selv; angivelsen bygger på de andre kamsalamandre.

Udbredelse og levested

Triturus dobrogicus findes i tre adskilte områder. Det største er Pannonien: floddalene og sletterne i det østligste Østrig, det sydøstlige Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, det nordøstlige Slovenien, det nordlige Kroatien, det nordlige Serbien, det vestlige Rumænien og Transkarpatien i Ukraine, med Donau, Drava, Sava og Tisza. Randområder når ind i Bosnien-Hercegovina.

Det andet område er den nedre Donau og Donaudeltaet fra det sydlige Rumænien, det nordlige Bulgarien og små dele af det sydlige Moldova til Odesa-området i Ukraine, og det tredje er et lille område i Dnepr-deltaet. De to første er adskilt af et bælte, hvor *T. cristatus* lever. Mod vest støder udbredelsen op til *T. carnifex*, og i grænseområder kan arterne krydse sig.

> **Oprindelig udbredelse:** Østrig, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn, Slovenien, Kroatien, Bosnien-Hercegovina, Serbien, Rumænien, Ukraine, Bulgarien og Moldova.

LEVESTED

Triturus dobrogicus er den kamsalamander, der er mest bundet til floder og flodsletter. Den yngler i langsomt flydende flodkanter, afsnørede flodslynger, oversvømmet sump, større damme og grøfter med rigelig undervandsvegetation, og den findes oftere i rindende vand og sammen med fisk end de andre kamsalamandre.

Arten har den længste vandfase i slægten. Dyrene går i vandet i februar eller marts og bliver der typisk omkring et halvt år, nogle længere, og nogle vender tilbage til vandet om efteråret. De er mest aktive om natten, både i vand og på land. I vandet skjuler de sig i vegetationen; på land bor de i løvskov, krat og enge under træstammer og sten og i små dyregange. De æder hvirvelløse dyr, og i vandet også haletudser og mindre salamandre.

Læs mere: Opdræt af haletudser

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Triturus dobrogicus*, og arten er sjælden i fangenskab. Æg pr. sæson og larvetid er kendt for arten selv; de øvrige tal, også levealder og kønsmodenhed, er lånt fra *Triturus cristatus* og *Triturus carnifex*, som lever i samme klima og har samme krav. Arten er mere vandlevende end dem, så vanddelen skal fylde mest.

Vandfasen holdes i et akvarium og landfasen i et terrarie, og begge skal være mindst 45 × 30 × 30 cm til to par; større er altid bedre. Arten kan blive i akvariet det meste af året, når en flydende plade eller en skråning giver dyrene mulighed for at forlade vandet. Skal hele livsforløbet foregå i ét anlæg, skal det være tilsvarende større, med en rummelig vanddel og en landdel. Ofte er to adskilte anlæg nemmest.

Akvariet kan være enkelt: ingen bundlag, tætte planter som vandpest (*Elodea*) og nogle stykker lerrør eller potteskår som skjul og hjælp til hudskiftet. Planterne i mellemvandet giver dækning, og hunnen lægger æg i bladene. Landterrariet skal være godt ventileret og aldrig knastørt eller drivvådt, med et lag fugtig, ugødet jord og mos ovenpå samt bark og sten som skjul. Låget skal altid være tæt, for salamandrene klatrer op ad glas og presser sig gennem små sprækker.

TEMPERATUR

Triturus dobrogicus er køleelskende. Vandet holdes på 10-20 °C og skal aldrig blive varmere; dyrene er aktive ned til omkring 5 °C. Landfasen holdes ved nogenlunde samme temperatur: 12-20 °C om dagen og 8-15 °C om natten. Stil anlægget køligt og uden direkte sol; i varme perioder hjælper et køligt rum eller en kælder.

En kølig vinter hjælper dyrene i yngleform. Vinterhvilen er 6-12 uger ved 4-10 °C, og fodringen skæres ned i perioden. Efter hvilen flyttes dyrene til vandanlægget ved omkring 15 °C, hvor parringen sættes i gang af stigende temperatur, mere lys og mere foder. En vinterhvile i vand er ikke dokumenteret for arten.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG FORSTØVNING

I vandfasen er fugt ikke noget problem. I landfasen tørrer den bløde hud hurtigt ud, så bunden skal være fugtig, med en luftfugtighed på 70-95 %. Forstøv jævnligt med afkloreret vand eller regnvand, helst i den ene ende, så dyrene selv kan vælge, hvor fugtigt de vil have det.

Bunden må aldrig blive drivvåd, for så rådner den, og der kommer svamp. Stillestående luft giver også svamp, så ventilationen skal være god. Sidder dyrene stille med tør, mat hud, er der for tørt, og de skal tilbage i vandet.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Vanddybden er 15-30 cm, og vandet holdes på 10-20 °C. Arten er vant til flodvand og tåler mange slags vand, men klor skader den; postevand, der har stået et par dage, er uproblematisk. Et filter med svag strøm giver mindre arbejde, og arten tåler lidt strøm, men vandet skal være roligt.

Uden filter skiftes vandet jævnligt, og bunden holdes ren. En bar bund er nemmest at holde ren; grus og små sten, som dyrene kan sluge, skal undgås.

LYS OG UVB

Dyrene er nataktive og har ikke brug for UVB. Planterne skal have lys for at vokse, og en almindelig akvarielampe er nok. Efter vinterhvilen hjælper mere lys sammen med mere foder og stigende temperatur dyrene i yngleform. Lampen må ikke varme vandet op.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

I vandet tager *T. dobrogicus* regnorme, ferskvandsrejer (*Gammarus*), myggelarver, dafnier og hvide orme. Frosne myggelarver og fiskefoder tages også, men skal ofte først tilbydes med en pincet. Et varieret foder gør tilskud af vitaminer og mineraler unødvendigt.

I landfasen tager dyrene sjældent ubevægeligt foder. Giv levende regnorme, hvide orme, voksmøllarver, små fårekyllinger og bananfluer. Voksne dyr fodres to gange om ugen; hunnerne skal bygge reserver op til foråret, mens hannerne ikke må overfodres. Foder fra damme og hegn kan indeholde giftstoffer eller smitte og skal ikke samles ved forurenede steder.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Triturus dobrogicus er nataktiv og skjuler sig i vegetationen om dagen. I vandet snapper dyrene efter alt, der bevæger sig, også efter hinanden under fodringen, og i naturen æder de også mindre salamandre og haletudser. Dyr af forskellig størrelse skal derfor holdes hver for sig.

I yngletiden er hannerne territoriale og kan være aggressive over for andre hanner, især hvis de er mange på lidt plads. Et dyr, der bliver mobbet, flyttes. Huden er følsom, så dyrene håndteres kun, når det er nødvendigt; brug en våd hånd eller en ketsjer. Anlæggene skal altid være lukket helt, og undslupne dyr må aldrig komme i kontakt med vilde bestande. Krydsninger med andre kamsalamandre forekommer, så forskellige arter holdes ikke sammen.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene er nemme at skelne i yngletiden. Hannerne er slankere med en stor, opsvulmet kloak og en takket kam, hunnerne kraftigere, ofte med en gul rygstribe. Uden for yngletiden er kønnene svære at skelne, og kammen mangler. Kønsmodenheden er ikke dokumenteret for arten; i fangenskab bliver kamsalamandre kønsmodne efter 1-3 år, afhængigt af foder og temperatur. Til avl skal man have en lille gruppe for at være sikker på begge køn.

PARRING

Parringen udløses af en kølig periode efterfulgt af stigende temperatur, mere lys og mere foder. Efter vinterhvilen flyttes dyrene til et vandanlæg ved omkring 15 °C; sættes de på en flydende plade, går de normalt i vandet inden for få dage og får yngledragt. Hannen viser sig frem foran hunnen med halevift og piskeslag med halen. Er hun interesseret, lægger han en

sædpakke på bunden og fører hende hen over den, så hun optager den med kloakken. Befrugtningen er indvendig. Der skal være en åben plet på bunden til dansen, og hannerne kan blive aggressive over for hinanden ved trængsel.

ÆG OG LARVER

Hunnen begynder at lægge æg få dage efter parringen og fortsætter i flere uger, i alt omkring 200 æg pr. sæson. Hvert æg lægges enkeltvis og foldes ind i et blad af en vandplante; vandpest (*Elodea*) og vandforglemmigej har blade i den rette størrelse. Æggene og larverne er mindre end hos de andre kamsalamandre.

Forældrene æder æg og larver, så bladene med æg tages ud og flyttes til et særskilt kar. Æggene klækker efter 2-5 uger, afhængigt af temperaturen. Døde æg angribes hurtigt af svamp og fjernes.

De nyklækkede larver er meget små og lever først af blommen. Derefter er de rovdyr og skal fodres dagligt: først infusionsdyr, så små dafnier og cyclops, senere større dafnier, hvide orme og myggelarver, og frosne myggelarver og fiskefoder, hvis de tager det. Larverne lever frit i vandsøjlen, så vandet skal være mindst 10-15 cm dybt med planter i mellemvandet, og de er langt mere følsomme over for vandkvaliteten end de voksne og kræver hyppige vandskift. Store larver æder hinanden, hvis de får for lidt foder eller står for tæt; del dem efter størrelse.

METAMORFOSE

Larverne når forvandlingen efter 2-4 måneder, længere tid end hos de andre kamsalamandre. Når alle fire ben er udviklet, kommer ungernes farver frem, og de ydre gæller trækkes tilbage. Nu skal ungerne kunne komme op af vandet, ellers kan de drukne: en flydende plade, en skråning eller sten, der stikker op. Ungerne kan også opdrættes i vandet, hvis de holdes i et overvejende akvatisk anlæg og fodres der.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger lever på land som de voksne, men skal have mindre foder: bladlus, hvide orme, bananfluer og små fårekyllinger. Sorter dem efter størrelse, så de store ikke tager de små. Landanlægget skal være fugtigt, køligt og godt ventileret, og ungerne skal have adgang til vand. Væksthastighed og tid til kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten.

Sundhed og typiske fejl

Triturus dobrogicus har samme sundhedsproblemer som de andre kamsalamandre, og de fleste skyldes fejl i pasningen:

- Varme: vand over 20 °C i længere tid stresser dyrene. Flyt anlægget til et køligere sted.
- Tørhed i landfasen: stille dyr med tør, mat hud. Hæv fugten, og flyt dem om nødvendigt til vandet.
- Dårlig ventilation: stillestående luft giver svampeinfektioner.
- Svamp på æg og hud: fjern døde æg hurtigt, og hold vand og bund rene.
- Larver, der flyder med bugen opad: underfodring eller trængsel kan få larverne til at sluge luft. Læg larven i en skål med så lidt vand, at den ikke kan vende sig, og giv rigeligt foder; luften kommer ofte ud igen i løbet af en halv time.

Svampen *Batrachochytrium salamandrivorans* (Bsal) er dødelig for mange salamandre. Nye dyr skal i karantæne i et særskilt anlæg, og redskaber, vand og hænder holdes adskilt mellem anlæggene. Asiatiske salamandre kan bære smitten uden at være syge og må aldrig komme i kontakt med arten, hverken direkte eller via vand og redskaber. Bliver et dyr sygt uden klar årsag, så kontakt en dyrlæge med forstand på padder.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.